

- VERBUL -

Timpurile:

- Prezent
- Imperfect
- Viitor₁
- Aorist
- Perfect
- M.m.c.p.
- Viitor₂

Aoristul:

• corespunde unui perfect istoric (gr. ῥόριστος⁽²⁾) → arată acțiunea fără referire la timp (înapoi, pe loc, înainte) ~ (trecut, prezent, viitor) → letră de Prezentul
 excepție: indicativul → arată acțiunea trecută, terminată, sau incompatibilă momentan.
 Celelalte moduri arată aspectul momentan.

→ La Indicativ³ traducem cu pf. simplu sau pf. compus, sau uneori cu imperfectul.

Timpuri → principale: Prezent, Perfect, Viitor_{1/2}
 secundare: (cu augment): Imperfect, Aorist, M.m.c.p.
 ~ timpuri istorice

Tabelul aspectului

Aspect	Timp	Prezent	Trecut	Viitor
Momentan		Prezent	Aorist	Viitor ₁
Durativ		Prezent	Imperfect	Viitor ₁
Perfectiv (Poi)		Perfect	M.m.c.p.	Viitor ₂

⁽²⁾ ῥόριστος = fără limită

NOTA BENE! Indicativ trecut

Perfect compus: exprimă un proces trecut și încheiat dar neprecizat în timp.

Am învățat, ai..., a..., am..., ..., ati..., au învățat

Imperfect: exprimă un proces trecut dar nedeterminat în momentul vorbirii

Învățam, învățai, învăța, învățam, învățați, învățau

M.m.c.p.: exprimă un proces trecut și încheiat înaintea altui proces trecut și încheiat.

Învățasem, învățaseși, învățase, învățaserăm, învățaserăți, învățaseră.

Perfect simplu: exprimă un proces trecut și încheiat momentan, sau într-un interval de timp delimitat.

Învățăi, învățăseși, învățase, învățaserăm, învățaserăți, învățaseră.

Nota bene!

Încadratul este un aspect al realității care privește desigur Prezentul, momentul și viitorul.

Prin acest încadrare acuzatul bate și viitorul.

Desinente personale: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Active} \\ \text{Medii} \end{array} \right\}$ există cele două serii: - primare (Prez, Ap, Vi1, 2)
- secundare (Impf, Ao, M.m.c.p.)

Temele temporale:

- Tema Prezentului
  - Tema Viitorului
  - Tema Acuzatului
  - Tema Perfectului
- } Istoria resp. formele de bază date de vocalizările pt că din aceste teme se formează toate timpurile cunoscute.

Din Tema Prezentului se formează Prezentul și Imperfectul; din Tema Viitorului se formează Viitorul 1; din Tema Acuzatului se formează Acuzatul, iar din Tema Perfectului se formează Perfectul, Mai mult ca perfectul și Viitorul 2.

Structura morfematică a verbului

Un verb este alcătuit din următoarele morfeme:

- Radical (singurul morfem care nu lipsește), afixe (sufixe, prefixe și infixe),
temă, desinență, posibil augment, reduplicație, uneori alterarea vocalică.

Radical • Exprimează sensul principal (general) al întregii fam. lexicale.
(Acest radical apare în toate cuvintele fam. lexicale)

- În funcție de sunetul final, radicalele pot fi terminate în:
  - vocală / diftong
  - oclusivă
  - lichidă
  - nazală

Exemple: $\sigma\theta\alpha\omega$ = se termină în voc. „α” = euvînt
Rad

$\kappa\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\omega$ = se termină în diftong „ευ” = porumbește
Rad

$\chi\rho\acute{\alpha}\varphi\omega$ = se termină în oclus labială aspirată „φ” = a păzi, a zădărnici

$\delta\iota\kappa\omega$ = se termină în oclus milară surdă „κ” = urmasesc

$\mu\acute{\epsilon}\nu\omega$ = se termină în nazală dentală „ν” = a sta, a aștepta

$\delta\acute{\epsilon}\varphi\omega$ = se termină în lichidă rulantă = a juca

Afize: • Prefix - înaintea radicalului

• Sufix - după radical

• Infix - în radical

Exemplu: $\pi\alpha\rho\alpha - \lambda\alpha - \mu - \beta - \alpha\upsilon - \omega$

$\pi\alpha\rho\alpha$ = prefix

$\lambda\alpha\beta$ = radicalul

μ = infix

$\alpha\upsilon$ = sufix

ω = desinență

! Radicalul îl aflăm din dicționar (trăiește și cu „α”), sau după forma aor sau a vii: ex: $\epsilon\lambda\alpha\beta\epsilon\upsilon$

Tema • este un morfem compus din radical + afixe (παρὰλογον).

- dacă tema = radicalul $\Rightarrow$ tema pură (tema cu afix $\emptyset$).

Temă $\rightarrow$ modală
temporală

1 Temele modale: se caracterizează prin afixe proprii unui

mod: -η- / -ω : conjunctiv

-οι- : optativ

-ιη- / -ι- : optativ

2 Temele temporale:

- Grande încă din perioada comunistă
- T. de prezent
  - T. de viitor
  - T. de aorist
  - T. de perfect

TEMELE TEMPORALE:

• Tematice (construite cu ajutorul noc. tem)

• Atematice (fără noc. tem)

• Tematice $\rightarrow$ Tema viitorului; sau tema prezentului

* Viitorul este tematic chiar și la verbele atematice în -με-; (☺ Viitorul e mai cablic decât papa)

• Atematice $\rightarrow$ Tema perfectului.

⊕ Aoristul este și-si

Terme nominale: $\rightarrow$ Participii
Infinitiv

2. Temele temporale $\rightarrow$ Tema prezentului: Aleasă din radical + afixe contopite cu radicalul (T_{P2} = cea mai încărcată de afixe); Pe această temă se formează și timpul imperfect (învațam, învățai, învăța...).
:

Principalele afixe specif. Ip2:

• Sufixul -l-

NR. CURENT	SUNETUL FINAL	SUFIX	SUNETUL FINAL AL TEMEIPI2	EXEMPLU
1	labiale (π, β, ϕ)	-l-	-πτ-	*βλάβ-l-ω > βλάπτω
2	velare (κ, γ, χ)	-l-	-ιτ-; -σ-	*πάχ-l-ω > πάχυνω, πάσσω
3	dentale (δ, τ, θ)	-l-	-θ-	*ελπίδ-l-ω > ελπίζω
4	-λ-	-l-	-λλ-	*ἄρχή-l-ω > ἀρχέλλω
5	-ν-; -ρ-	-l-	-λν-; -λρ-	*φάσ-l-ω > φάινω; *καθάρ-l-ω > καθάίρω

• Sufixul -ν- (caracteristică verbelor neregulate)

Δ) καμ-ν-ω = trudec

• Sufixul -αν-

Δ) χαμν-αν-ω Δ) αἰσθάνομαι > αἰσθάνω = simți, senzați

• Sufix -σκ-: arată începutul unei acțiuni (incoativ)

Δ) χηράσκω = îmbătrânesc - Δ) ἡβήσκω = îmbătrânesc

• Imfixe -ν- + labiale = μ

Δ) *λκ-ν-β-ανω > λαμβάνω

• Reduplicarea de prezent

• repetarea consoanei initiale a verbului + -l-.

Δ) $\begin{matrix} \text{Redupl} & \text{End} \\ \text{des} & \end{matrix} \chi\lambda\chi\lambda\acute{o}\mu\alpha\iota \Rightarrow \text{repetarea consoanei } (\chi) + l$

NOTA BENE!

Există și unele vb. numite supletive care-si formează temele de la radicale diferite; fiecare temă temporală este formată de la un alt radical cu sens asemănător sensului de bază al vb-ului.

Δ) φέρω = a suporta

prezent: φέρω: Temă prezentului φέρ-

viitor: ὀφείω: Temă viitorului οἶσ-

aor. 2: ἔνεγκον: Temă aorist ἔνεγκ-

pf: ἐνήνοχα: Temă perfectului ἐνήνοχ-

Tabel desinente → principale
secundare

Nr	Pers	Desinente primare		Desinente secundare	
		Activ	Mediu	Activ	Mediu
sg	1	-ω/-μι	-μαι	-ν	-μην
	2	-σῃ	-σαι	-ς	-σο
	3	-τι	-ται	-[τι]	-το
pl	1	-μεν	-μεθα	-μεν	-μεθα
	2	-τε	-σθε	-τε	-σθε
	3	-ντε	-ντα	-ν[τε]	-ντο
du	2	-τον	-σθον	-την	-σθην
	3	-τον	-σθον	-την	-σθην

⊕ I.E: ὀφείω: men, mom, mm
gr lat

Indicativ prezent (desinențe primare)

- al nrb în -ω meconstruare

Particularități:

II. sg. = -εϛ * $\frac{-\epsilon}{VT} + -\sigma\iota \rightarrow \sigma$ intervoc. cade > εϛ + ϛ (pt. a sublinia pers. II -și pt. a fi ușor de recunos. în text)
+ „j” analogic de la desin. secundare

III sg. = -εϛ * $\frac{-\epsilon}{VT} + \iota\iota \rightarrow$ (anibilare) σ → εσϛ > σ intervoc. cade > εϛ

III pl. = ουσϛ * $\frac{-ο}{VT} + \upsilon\iota\iota \rightarrow$ (anibilare) σ → ουσϛ > υ provine din căderea lui „υ” lungirec.

Înainte de o mazălă avem vocala tematică „ε”, în text „ε”.

Indicativ Pz. Activ

sg. 1. -ω
2. -εϛ
3. -εϛ

pl. 1. ομεν
2. ετε
3. ουσ

du. 2. -ετορ
3. -ετορ

Repetitio est mater studiorum!

Ind. Pz. Mediu = Ind Pz. Pasiv

Particularități

II sg. -η / (εϛ) * $\frac{-\epsilon}{VT} - \phi\alpha\iota \rightarrow \epsilon + \alpha \rightarrow \eta > \eta + \phi > \eta$ (isto n subscie)

sg 1. ομαϛ
2. η
3. εταϛ

pl 1 ομεθα
2. εσθε
3 ονταϛ

du. 2. εοθον
3. εοθον